

La Comissió Europea investiga la legalitat d'un article de la llei espanyola de l'Impost sobre Societats i deixa a la corda fluixa les operacions internacionals de les grans empreses. El govern espanyol i grans corporacions com ara Gas Natural, Repsol o Abertis es mantenen alerta en un discret conflicte en què hi ha en joc milers de milions d'euros.

La UE examina les grans operacions empresarials

Des del mes d'octubre el govern espanyol té obert un front de batalla a Brussel·les en què es disputa la legalitat o no d'un article de la llei de l'Impost sobre Societats. La qüestió a debat, que pot semblar intrascendent a primer cop d'ull, és en realitat d'una importància cabdal, perquè d'aquest article n'han fet ús les principals companyies de l'estat espanyol en les adquisicions d'empreses internacionals.

La caixa dels trons es va obrir a principi del mes d'octubre, quan la Comissió Europea va acceptar una queixa de l'eurodiputat escocès David Martin sobre l'article 12.5 de la llei espanyola de l'Impost sobre Societats. En concret, l'article es refereix a la possibilitat que tenen les empreses espanyoles de deduir el fons de comerç financer en la compra de societats estrangeres, al llarg de 20 anys, a raó d'un 5% anual. A la pràctica, això significa que les empreses radicades a l'estat espanyol deixen de pagar a l'estat un percentatge d'allò que pagarien per la compra de companyies estrangeres en cas que no hi haguera l'article 12.5. Aquest precepte, contingut a la llei aprovada el 2002 sota el govern Aznar, és, en realitat, un avantatge fiscal que incentiva la internacionalització de les firmes espanyoles.

Però allò que els uns consideren un incentiu completament legal és, a parer dels altres, un avantatge que, com que afecta adquisicions transfrontereres, desvirtua la competència entre empreses europees i constitueix una ajuda d'estat. Des de l'entrada en vigor de

la llei fins a l'octubre passat, dos eurodiputats –un holandès i una britànica– s'havien adreçat a la Comissió Europea –organisme que vetlla pel compliment dels principis europeus– per demanar si la norma constituïa una ajuda d'estat i, per tant, era il·legal. L'executiu europeu havia desestimat aleshores d'iniciar una investigació sobre aquesta qüestió.

Tanmateix, la posició de la Comissió no eliminà les suspicàcies que aquests darrers anys ha despertat l'allau de compres estrangeres per part de grans empreses espanyoles, sobretot quan han apuntat a algunes de les joies de la corona de països europeus, que ho han vist com un atac a l'autoestima

pròpia. Adquisicions com la d'O2, per part de Telefónica; la d'ABM Amro, per part del Banc Santander; les ofertes de Sacyr, Abertis i Cintra per a la concessió de les autopistes de França; o la presa de Scottish Power per part d'Iberdrola han reforçat les empreses espanyoles a l'escenari internacional, però han suscitat no pas pocs recels a tot el continent.

Precisament la compra de la companyia elèctrica escocesa Scottish Power per part de la firma d'Ignacio Sánchez Galán propicià que el mes d'octubre l'europarlamentari escocès David Martin presentara de nou una pregunta a la Comissió. I l'executiu comunitari, a diferència de les altres dues ocasions, ha decidit d'obrir una investigació contra l'estat espanyol en què haurà de dirimir si l'article 12.5 constitueix una ajuda d'estat o no. El procés s'obria perquè, segons que va explicar la comissària europea de la Competència, Neelie Kroes, "el règim [tributari espanyol] falseja la

Els pesns que haurien de decantar la balança

Qüestions polítiques a banda, les qüestions tècniques –que són les que en teoria hauria de jutjar la Comissió– poden decantar la balança tant a favor com contra els interessos del govern central i les empreses. Aquests són els elements dels quals, des del punt de vista jurídic, dependrà la posició de la Comissió.

Concepte de selectivitat. El Tractat de Roma estableix que els estats no poden concedir ajudes selectives, és a dir, destinades a afavorir empreses que compleixen determinades característiques, però sí que ho poden fer quan es tracta d'ajudes a les quals

es pugui acollir qualsevol empresari. Els partidaris de les tesis espanyoles al·leguen que les deduccions fiscals estipulades a l'article 12.5 no tan sols són aplicables a les empreses espanyoles, sinó també a qualsevol altra companyia amb seu a l'estat espanyol i que, per tant, qualsevol empresa, siga alemanya, nord-americana o suïssa, pot acollir-se a aquest benefici fiscal. La mesura, doncs, com que afecta la generalitat de les empreses, seria legal. Hi ha, això no obstant, un però: la Comissió Europea podria considerar que com que afecta només les operacions de compra de firmes estrangeres, es tracta d'una ajuda selectiva.

La Comissió Europea va accedir a obrir una investigació sobre la legalitat d'un article de la llei de societats espanyola.

Obligació de comunicació prèvia.

La legislació europea estableix que qualsevol ajuda d'estat ha de ser comunicada a la Comissió Europea abans no entre en vigor. D'aquesta manera, l'executiu comunitari té l'oportunitat de pronunciar-se sobre si l'ajuda topa amb els principis del mercat únic, de manera que, si escau, l'estat pugui rectificar-ne els aspectes incompatibles. En cas que no es faci aquesta comunicació prèvia, es considera que l'ajuda és, directament, il·legal. I aquest és un dels principals arguments contraris als interessos espanyols, perquè el govern Aznar no va comunicar l'entrada en vigor de la llei d'Impost sobre Societats l'any 2002.

competència en el mercat d'adquisicions d'empreses, perquè afavoreix els adquirents espanyols enfront dels competidors dels altres estats membres". A més, segons la comissària, "en la mesura que el règim d'ajudes en qüestió implica una condonació d'impostos per a les inversions a l'estranger realitzades a Espanya, altera la competència lleial en captar la localització de societats de cartera internacional a Espanya". Les paraules de Kroes, tot i ser simples declaracions, no semblen un bon punt de partida per als interessos espanyols.

La decisió de la Comissió Europea d'obrir la investigació va caure com una bomba al govern espanyol i a l'empresariat, sobretot perquè, al començament, s'especulà amb la possibilitat que les firmes que havien adquirit empreses estrangeres després del 2002 haurien de tornar els diners que havien deixat de pagar a l'estat. De fet,

el Tractat de la Comunitat Europea i un reglament del 1999 "preveuen que tota ajuda concedida il·legalment podrà recuperar-se del seu beneficiari". Saber de quants diners parlaven és un misteri. Només a partir de les dades recopilades per Hisenda –organisme dependent del Ministeri d'Economia– es podria fer un càlcul aproximat de cadascuna de les operacions. I Hisenda, evidentment, és contrària a fer públiques aquestes dades. El secretari d'estat, Carlos Ocaña, ja va estimar "impossible" que les empreses hagueren de tornar els diners a l'erari públic. Cal no oblidar, per una altra banda, que un dictamen negatiu de la Comissió no afectaria solament la credibilitat de les sorolloses operacions de les grans empreses, sinó també les adquisicions de menys volum d'empreses mitjanes, des de l'empresa tèxtil de la Vall d'Albaida fins al fabricant de maquinària de la Seu d'Urgell.

“És insostenible muntar aquesta discussió amb Espanya sense abordar l’harmonització fiscal a tot Europa”

Ignasi Guardans, europarlamentari de CiU

—Quina posició teniu sobre la investigació oberta contra l’estat espanyol?

—Debate aquesta qüestió des d’un punt de vista jurídic és legítim, però no s’hi pot fer demagogia. La qüestió de fons és saber si aquest ajut fiscal és un ajut d’estat. La meva opinió coincideix amb la del govern espanyol: que no és un ajut d’estat perquè no es concedeix per la nacionalitat dels accionistes, sinó perquè són empreses establertes a Espanya. Per tant, si una empresa americana operés des d’Espanya, podria tenir exactament els mateixos beneficis. En segon lloc, la Comissió Europea ha de tenir en compte que no hi ha harmonització fiscal a Europa. És absolutament injust, discriminatori i políticament insostenible muntar ara aquesta discussió amb Espanya i no haver revisat el sistema fiscal irlandès que permet el creixement d’Irlanda, o el que passa a Estònia, on l’impost de societats és ridícul.

—A què atribuïu que la investigació només s’haja oberta en el cas espanyol?

—Entre més coses, al fet que, si hi ha una denúncia, cal contestar-la. Ningú no s’ha decidit a atacar el sistema fiscal d’Estònia, però sí que hi ha gent disposada a atacar el pes que tenen empreses espanyoles a la Unió Europea. Hi ha un fet evident: algunes empreses espanyoles han tingut el temps financer i l’atreviment de fer operacions arriscades a Europa perquè hi havia aquest marc jurídic. Però també és evident que si Estònia té el creixement que té és perquè atreu la inversió amb un nivell d’impost de societat ridícul.

—Els detractors de la llei diuen que va contra el mercat únic i de la igualtat d’oportunitats. Què en penseu?

—Primer, que un diputat anglès és dels més poc adequats per a donar lliçons d’europeisme. Que vingui un diputat anglès a dir-nos com ha de ser el mercat interior em sembla un escàndol. En segon lloc, la resposta a aquest argument és molt senzilla: tant jo com el govern espanyol estarem encantats de negociar l’harmonització europea de l’impost de societats, una qüestió de la qual els britànics no volen ni sentir parlar. I si harmonitzem a Europa l’impost de societats s’acabaran tots aquests problemes. Té molt poc sentit que tinguem lliure circulació d’empreses, llibertat d’establiment d’empreses, absolut mercat interior i, en canvi, 27 sistemes societaris diferents.

—Això vol dir retallar sobirania als estats a l’hora d’establir el sistema d’impostos...

—És clar, i els estats no volen perdre la seva sobirania impositiva. Espanya ha establert mecanismes impositius propis, però han fet això mateix Luxemburg o els Països Baixos...

—Si la Comissió va rebutjar les queixes dues vegades, per què ara admet la queixa i inicia una investigació? Què ha canviat?

—A mi no m’agrada gaire de jutjar intencions i entrariem en un món de judicis i intencions en què no voldria entrar. La veritat és que les empreses espanyoles fan unes inversions a Europa que són espectaculars i que hi ha pressions, que podrien explicar una mica què ha passat. Les intencions que hi ha darrere, les deixo per a un altre.

—El govern espanyol no va informar de l’entrada en vigor de la llei el 2002 i això pot fer que la llei siga declarada ajuda incompatible. No fou una negligència?

—Sí. Ni el govern de José Maria Aznar ni a vegades el govern actual no són conscients que existeix la UE, i només se’n recorden el dia que els obren un expedient sancionador.

—Quins elements determinaran la posició de la Comissió, a parer vostre?

—D’una banda, cal que la Comissió determini si hi ha discriminació cap a la resta d’empreses europees, la qual cosa no crec. D’una altra banda, cal que avalui que, si ho consideren una situació de desigualtat, ha estat motivada per l’absència d’una norma comuna en matèria d’impostos a Europa. Un ajut fiscal no és un ajut d’estat. El govern hauria de defensar el fet que els estats, ara com ara, són sobirans des del punt de vista fiscal.

—Però Espanya no pot anar donant gaires lliçons després del que va fer en el cas d’E.ON i Endesa?

—Crec que l’una cosa no es pot barrejar amb l’altra. Perquè ara parlem dels efectes d’una llei, aprovada al parlament i d’efectes generals. Els afers d’E.ON i Endesa són decisions administratives de Consell de Ministres cap a una empresa concreta. El judici no pot ser el mateix per a una decisió concreta que per a una llei.

“La legislació espanyola és discriminatòria perquè només beneficia les empreses espanyoles”

David Martin, europarlamentari escocès

—Per què vau sol·licitar a la UE que investigara l'article 12.5 de la llei de l'Impost sobre Societats que estableix avantatges fiscals per a les empreses espanyoles en l'adquisició de firmes estrangeres?

—Per dues raons: la primera, per les implicacions que tenia per a Escòcia la compra de Scottish Power per part d'Iberdrola, quant a pèrdua de llocs de treball i de tancament d'instal·lacions a Escòcia. En segon lloc, per la percepció que l'adquisició no era justa en el sentit que no hi havia igualtat d'oportunitats perquè si l'adquisició s'haguera fet en el sentit contrari, és a dir que Scottish Power haguera comprat Iberdrola, aquella no hauria rebut cap mena d'avantatge fiscal.

—En dues ocasions anteriors, i en vista de sengles queixes de dos eurodiputats, la Comissió Europea no fou partidària d'obrir una investigació contra Espanya. Com és que haja calgut tant de temps perquè finalment s'interessara per aquesta qüestió?

—No ho sé. És una qüestió que hauria de respondre la Comissió. Obrir ara una investigació és arribar a misses dites. M'hauria agradat que la CE haguera obert la investigació abans de l'adquisició de Scottish Power per part d'Iberdrola perquè ara ja és massa tard. Siga com siga, crec que, al principi, la Comissió va menystenir les preguntes dels altres dos europarlamentaris perquè les considerava proteccionistes.

Particularment, no em desagrada que hi haja adquisicions transfrontereres. El problema és que cal que hi haja igualtat d'oportunitats i no es poden establir lleis que impliquen avantatges d'uns països que vagen en perjudici d'uns altres. En el passat, ja vam ser crítics amb la manera com les empreses alemanyes són protegides per la legislació alemanya, que fa molt difícil una hipotètica compra d'una empresa alemanya. No volem apuntar contra Espanya, sinó deixar clar que si volem que el mercat únic funcione de debò cal que tots ens acollim a les mateixes regles.

—Dieu que la legislació espanyola soscava el mercat únic i la lliure competència. Però també és cert que països com Irlanda establiren lleis que afavorien l'assentament d'empreses internacionals al seu territori. Quina és la diferència entre els casos espanyol i irlandès?

—No done cap suport al cas irlandès. Però hi ha una diferència significativa: el sistema tributari espanyol només afecta les empreses espanyoles, mentre que els beneficis fiscals irlandesos, tot i donar-los un avantatge

competitiu, és una mesura de la qual es podia beneficiar qualsevol empresa independentment de la nacionalitat. La diferència, per tant, és que la legislació espanyola és discriminatòria perquè només se'n poden beneficiar les empreses espanyoles.

—No creieu que la vostra posició mina la sobirania dels estats a l'hora d'establir llur política impositiva?

—Sí i no. Si formes part d'un mercat únic, no hi pot haver una llibertat total a l'hora d'establir impostos. La regla bàsica és que per a tots aquells afers que tinguen a veure amb la competència transfronterera cal que hi haja un estàndard comú.

—Quins elements seran definitius per a establir la posició final de la Comissió?

—Tinc la sensació que els preocupa més el procediment que no la substància. Crec que són sobretot sensibles al fet que l'estat espanyol no va notificar l'entrada en vigor de la llei [preceptiu, segons la legislació europea]. No em sembla que els preocupe tant el contingut de la mesura. Em fa l'efecte que a Espanya li estiraran les orelles per no haver informat la Comissió, però em tem —i potser m'equivoque— que s'establirà que la mesura pot ser simplement d'aqueixa manera.

—Imaginem que la CE estableix que l'article 12.5 és il·legal. Us sembla just que les empreses hagen de tornar a l'estat els diners que van deixar de pagar emparant-se en la llei d'Impostos sobre Societats?

—És difícil de dir perquè, per exemple, Iberdrola va actuar respectant la legalitat espanyola. No van violar cap llei. Però crec que si la mesura fiscal espanyola finalment és declarada il·legal el govern espanyol hauria de ser amonestat per haver-la introduït sense tenir en compte tot un seguit de preceptes.

Estapé respon

Fabián Estapé

ZP no es pot escapar a Catalunya

—El PSC es trobarà a Madrid amb la negociació del nou finançament per a Catalunya amb un PSOE més fort que la legislatura anterior. Penseu que el PSC serà capaç de collar al màxim per aconseguir un bon acord, o s'emmotllarà més als interessos del PSOE?

—Jo crec que hi haurà una actuació ferma i difícil a la vegada per part del PSC. Està per veure si hi ha una pressió d'un grup que, no ho oblidem, no té grup parlamentari, però que si no hi hagués hagut aquest creixement d'escons a Catalunya, Zapatero no hauria estat president del govern espanyol. No crec que ZP pugui defugir gaires compromisos amb Catalunya, en aquestes condicions. Compromisos que, d'una altra banda, són necessaris i que responen a problemes que han creat una esquerra a la societat catalana pel seu mal funcionament.

—Si els socialistes catalans tinguessin grup parlamentari propi podrien defensar millor els interessos de Catalunya?

—Això m'ho deien sempre els meus amics Joan Raventós i Ernest Lluch, que el grup parlamentari era una força més a Catalunya. Ara caldria veure si és necessari o no, perquè tenim sobre la taula temes molt importants, com les balances fiscals.

—Hi haurà publicació de balances fiscals de seguida?

—De seguida no, però potser al maig ja les tindrem.

—Amb José Bono com a president del Congrés espanyol la tensió amb els diputats catalans és assegurada?

—Jo espero que Bono parli poc, o gens. De segur que evitarem molts problemes.

—Quin paper pot fer CiU aquesta legislatura?

—Em fa l'efecte que el senyor Duran s'estirarà tant com pugui recordant una cosa que la gent ha oblidat, que és que ell va néixer al Campell. Duran

voldrà tenir un paper determinant, i el que li agradaria ara és anar a la Moncloa i xerrar tres hores amb Zapatero. Amb l'Artur Mas va sortir bé, però no ho veig amb en Duran, que és un home que està molt content d'haver-se conegut.

—Pel que fa a l'aeroport del Prat, dissabte passat va fer un any de la reivindicació de la societat civil i el món empresarial al IESE per a demanar un aeroport amb vocació intercontinental. D'aleshores ençà, no s'ha avançat ni un mil·límetre. Es faran passos, en aquest sentit?

—D'aquí a unes setmanes potser en podem parlar, ja.

—I les inversions a Rodalies, caldrà negociar-les o Zapatero complirà el compromís electoral d'invertir-hi uns 13.000 milions d'euros?

—No caldrà negociar, perquè és una de les coses fàcils. En realitat, només són diners.

—Tampoc no n'hem sabut res més, del traspàs de la gestió del servei de rodalia de Renfe...

—De moment, només podem gaudir de l'alegria que té Víctor Morlán d'haver tornat a guanyar...

—La premsa internacional ha insistit durant la campanya electoral que el model econòmic espanyol no garanteix l'estabilitat futura. Creieu que hi haurà un replantejament en aquest sentit?

—De moment m'agradaria saber quin model proposen. Perquè si es tracta del model Sarkozy, ja els ho regalo.

—Per què els successius governs espanyols sempre s'han obsessionat més amb les xifres que no pas amb l'estructura econòmica?

—Perquè la gent no tenia res al pap per creure en un creixement estructural. En un país on beure aigua és un problema, vol dir que passen moltes més coses.

Gemma Agullera

L'entrellat

La insuportable lleugeresa del dolar

Toni Canyis

Bocabadats, esparverats, garratibats i esmaperduts estan els industrials que encara tenen esma d'exportar fora de la zona euro, veient com n'està de parada la divisa europea. Afegit al diferencial d'inflació, es necessita valor, ganes i sort per treure el nas a fora i vendre-hi res. Però per al president del Banc Central Europeu la cotització de l'euro i la competitivitat de les empreses no és prioritària, obsedit amb la inflació i entestat a no abaixar les taxes d'interès. Amb aquell llenguatge burocràticament estret que el caracteritza, Jean Claude Trichet ha arribat a dir que "la volatilitat excessiva i els moviments desordenats de les taxes de canvi són indesitjables per al creixement econòmic". Conserva la fe que la davallada del dòlar s'aturarà: "Hem anotat amb una particular atenció les declaracions de les autoritats americanes en què afirmen que a l'economia americana li interessa un dòlar fort." Deu ser l'únic que s'ho creu. De fet, el govern nord-americà utilitza el tòpic per frenar la fugida dels tenidors estrangers d'actius en dòlars, mentre aposten per continuar abaixant les taxes d'interès. Perquè, de fet, la prioritat continua essent alleugerir la hipoteca als consumidors sobreendeutats i dopar les exportacions a la resta del món. En definitiva, evitar la recessió als Estats Units. D'aquesta banda de l'Atlàntic, però, sobta el silenci del govern alemany i el francès, que algunes altres vegades han deixat Trichet com un drap brut. És perquè, malgrat l'euro, les exportacions alemanyes continuen creixent, mentre França aconsegueix mantenir-les. El secret és que han aprofitat els darrers anys de bonança per fer els deures en l'àmbit tecnològic i ara gaudeixen dels rèdits. Nosaltres hem venut terrenys i hem fet molts pisos.